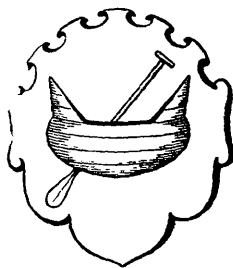

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, parter, tel. 28-00.
Adminstr. czynna od g. 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ogłoszenia: Wiersz nonparel, (cztery szp. na stronie) zł. 0.20. — Przed tekstem zł. 0.55 — za wiersz (dwie szpalty na stronie), — Drobne zł. 0.05 za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie zł. 0.50.

Prze numerata: Miesięcznie zł. 1.—

Gena egzemplarza zł. 0.25.

Nr. 34 (462)

Łódź, dnia 21 sierpnia 1928 r.

Rok X

Treść numeru: VI. Zjazd Higienistów Polskich we Lwowie, Stan. Kempner. — Protokół 13 (II sesji) posiedzenia Rady Miejskiej (dokończenie). — Ruch służbowy. — Kronika Miejska. — Z życia miast polskich. — Ogłoszenia.

STANISŁAW KEMPNER

Naczelnik Wydziału Zdrowotności
Publicznej Magistratu m. Łodzi

VI. Zjazd Higienistów Polskich we Lwowie.

VI Zjazd Higienistów Polskich odbył się w dniach 7 i 8 lipca r. b. we Lwowie. Otwarcie Zjazdu nastąpiło w auli uniwersytetu Jana Kazimierza. Powitalne przemówienie wygłosił rektor uniwersytetu ks. dr. Gerstman. Po szeregu przemówień przedstawicieli władz państwowych i samorządowych i po ukonstytuowaniu się prezydium, do którego powołano na przewodniczącego prof. Uniw. Poznańskiego d-ra Gantkowskiego, inauguracyjny referat p. t. „Zadania gmin w dziedzinie zdrowotności“ wygłosił niestrudzony działacz na polu krzewienia higieny publicznej, dr. Józef Polak, zmarły w kilka dni po powrocie ze Zjazdu lwowskiego.

Prelegent, przystępując do zobrazowania zadania gmin w dziedzinie zdrowotności, który to temat pozostaje wciąż aktualny, bowiem i na poprzednich 2-ch Zjazdach Higienistów Polskich stanowił treść referatów, poświęconych sposobom naprawy zdrowotności komunalnej, — stwierdził na zasadzie ankiety, przeprowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, że wszystkie samorządy w roku 1924 (gminy wiejskie, miasta i związki powiatowe) wydały ogółem na utrzymanie plantacji, parków, ogrodów, dróg, ulic, placów, na zaopatrzenie w wodę, kanalizację, wywózkę nieczystości, na oświetlenie miast, policję budowlaną, wychowanie fizyczne młodzieży, na personel sanitarny, walkę z chorobami zakaźnymi, utrzymanie szpitali, na budowę szkół, rzeźni, na weterynarję i inne — złotych 165,459,585. Średni wydatek roczny na głowę ludności na wszystkie wymienione cele wynosi zł. 6,24, podczas, gdy w tymże roku na identyczne cele wydano w Anglii po zł. 170 na 1 mieszkańca. Szczegółowa analiza wspomnianej ankiety, przeprowadzona przez d-ra Polaka, wykazała po

raz pierwszy w cyfrach różnicę kultury sanitarnej dzielnic, bo gdy wydatki zdrowotne na jednostkę ludności w b. dzielnicy pruskiej wyniosły zł. 15.50 rocznie, w Małopolsce wyniosły one tylko 5.50, w b. Królestwie Polskiem 4.95, a na Kresach Wschodnich, tam więc, gdzie powinny być największe — tylko 2 zł. 29 gr. W poszczególnych województwach wytworzyła się pod tym względem nader rozciągnięta skala: od Województwa Poznańskiego, w którym wydały samorzady po zł. 18.43 na głowę ludności, a kończąc na Nowogródzkiem, w którym wydatek ten wyniósł zł. 1.10 na głowę. W miastach wydano przeciętnie zł. 16.43 na głowę ludności, we wsiach zł. 0.50, przyczem wydatki miast wypadły również bardzo rozmaicie: począwszy od Krakowa (zł. 36 gr. 11 na głowę), Poznań (34.49) i Warszawy (32.75), kończąc na Wilnie (11.30), Sosnowcu (11.06), Lublinie (7.30). Wobec tego, że są to niezmiernie wymowne cyfry, prelegent stwierdza, że:

- 1) wydatki na cele zdrowotności publicznej i kultury stanowią wogóle w Polsce tylko ułamek normalnych wydatków na te cele, niezbędnych dla postępu kraju;
- 2) istnieją pod tym względem w poszczególnych dzielnicach Rzeczypospolitej rażące różnice;
- 3) tam gdzie stosunki były najgorsze, opieka rządowa i społeczna najbardziej zaniedbana, nietylko nie istnieje dążność do wynagrodzenia tego zaniedbania zapomocą wysiłków finansowych, lecz przeciwnie i w dalszym ciągu samorzady zaniedbują owe sprawy, idąc za przykładem dawnej administracji;
- 4) zaniedbanie to najbardziej dotyczy Kresów Wschodnich, gdzie poprawa stosunków niewątpliwie wpłynęłaby na umocnienie polityczne Państwa, na rozwój sympatji Kresów do Rzeczypospolitej, wreszcie na powagę Polski wśród innych państw.

W dalszych wywodach mówca zaznaczył, że od roku 1924 stan rzeczy musiał się nieco zmienić tu i owdzie ku lepszemu. Nowa ankieta dopiero za lat kilka pozwoli zrobić porównanie cyfrowe. Stan rzeczy jest jeszcze niewątpliwie zły.

Od czasu poprzedniego Zjazdu Higjenistów Polskich daje się zauważyć pewna poprawa stosunków, zwłaszcza w organizacji centralnej służby zdrowia i w dziedzinie prawodawstwa. Powstała więc Rada Samorządowa przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Na czele stoi Minister Spraw Wewnętrznych, do składu zaś Rady należy po 4 przedstawicieli zrzeszenia samorządów powiatowych, związku miast, związku gmin i stowarzyszeń pracowników komunalnych, po jednym przedstawicielu Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie i starostw krajowych: Poznańskiego i Pomorskiego i wreszcie 5 członków powołanych przez Ministra. Rada ta, do której atrybucyj należą wszelkie sprawy zasadnicze dotyczące ustroju działalności samorządowej i prawa inicjatywy w tych sprawach, posiada ustrój instytucyj społecznej opiniodawczej uzupełniającej organizm rządowy. Następnie utworzona została Rada Zdrowia pod przewodnictwem Ministra Spraw Wewnętrznych, zbudowana w całkiem odmienny sposób i złożona w większości z urzędników. Złożona z kilkunastu osób — mówił dr. Polak — Rada Zdrowia przedstawia ciało urzędnicze niewątpliwie mniej kompetentne od gremjum urzędniczego samego Departamentu Służby Zdrowia, ciało ciężkie, pomimo swej małej stosunkowo liczebności.

Mówca wyraził zdanie, że założenie Rady Samorządowej należy uważać za czynnik pomyślny, ponieważ większość spraw samorządowych — to sprawy zdrowia publicznego. Mówca ubolewał, że przy powoływaniu Rad w. w. popełniono krok bardzo niewłaściwy, mianowicie, że nie powołano doń przedstawicieli T-wa Higienicznego. Następnie dr. Polak omawiał obszernie projekt Rozporządzenia o publicznej służbie zdrowia. Prelegent stwierdził, że projekt jest przeładowany artykułami rozwekłfemi, parafrazującemi to, co już dawno prawnie obowiązuje, zagraża daleko idącym pomieszczeniem odpowiedzialności władz rządowych i samorządowych i usiłuje zmniejszyć sprawę uregulowane w Konstytucji i zasadniczej Ustawie Sanitarnej. Między innymi, mówca udowodnił, że art. 2, wyliczając atrybucje lokalnych władz rządowych w dziedzinie zdrowia, odbiera wykonawstwo w tych sprawach samorządom i zastrzega władzom rządowym nie tylko obowiązki nadzorcze, lecz własne wykonawstwo bezpośrednio. Jakgdyby w obawie, że jeszcze coś zapomniano wyliczyć, projekt anektuje dla władz rządowych ponadto „wszelkie inne sprawy policji sanitarnej”. Mówca dochodzi do przekonania, że samorzady jednak działają i rozwijają się coraz lepiej. Jeżeli zaś wogóle stan sanitarny i kulturalny jest zły, jeżeli postępy są słabe, to zarówno Rząd jak i samorzady powinny, każdy w obrębie swej kompetencji, poczynić usiłowania celem naprawy obecnych stosunków. Na podstawie dotychczas zebranego materiału mówca formułuje następujące wskazania, dotyczące naprawy spraw zdrowotnych w samorządach:

- 1) do warunków postępu zdrowotności w Polsce należy ściśle rozgraniczenie władzy wykonawczej i nadzorczej; wykonawcze czynności w obrębie samorządów nie powinny należeć równocześnie do władz samorządowych i rządowych, wykonawczemi organami fachowemi w gospodarce samorządowej powinni być lekarze samorządowi;
- 2) projekt obecnej ustawy o służbie zdrowia przeczy zasadom samorządu i osłabia odpowiedzialność pod względem zdrowotności władz zarówno samorządowych jak rządowych;
- 3) najpilniejszą sprawą zarządów miast pod względem zdrowotności jest w chwili obecnej ułożenie planów systematycznego uzdrowotnienia miast przy współpracy z odnośnemi instytucjami społecznemi, przedewszystkiem zaś T-wem Higienicznym;
- 4) należy wzmocnić kompetencję fachową sanitarną Związku Miast i innych instytucyj centralnych samorządowych, w myśl uchwał Zjazdu Higienistów. (Dok. nast.)

PROTOKÓŁ

13 (II sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

(Dokończenie).

§ 39.

Zakaz bezpośredniego łączenia urządzeń kanalizacyjnych z wodociągiem.

Bezpośrednie przemywanie urządzeń kanalizacyjnych wodą wodociągową, t. j. dołączanie przewodów wodociągowych bezpośrednio do mis klozetowych, muszli pisuarowych i t. p. jakoteż dołączanie ich przez rezerwuariki, nie przeznaczone wyłącznie do tego celu, jest bezwzględnie wzbronione.

§ 40.

Pomieszczenia dla klozetów i pisuarów.

Pomieszczenia, przeznaczone na ustępy i pisuary, powinny posiadać należyłą wentylację, a w miarę możliwości okno na podwórze względnie na ulicę dla dostarczenia światła i odświeżenia powietrza.

Jeżeli warunki lokalne nie pozwolą na urządzenie okna otwieranego, to należy przeprowadzić w murze budynku specjalne kanały wyciągowe o wymiarach nie mniej niż 13 x 27 cm., a jeżeli można, to 27 x 27 cm.

Pomieszczenie dla klozetów w lokalach nowobudowanych domów zaleca się oddzielać od pomieszczeń mieszkalnych choćby niewielkimi korytarzami i przejściami, odpowiednio przewietrzanymi. W szkołach, szpitalach, hotelach, teatrach i t. p. pomieszczenia dla ustępów powinny posiadać wentylację mechaniczną, przynajmniej wyciągową.

Ustępy muszą być urządzone w osobnych pomieszczeniach, oddzielonych od pozostałych części lokalu ścianami pełnymi, wyprowadzonymi bez żadnych otworów w nich, od podłogi do sufitu kondygnacji.

Posadzka w ustępach powinna być ułożona z materiałów niewsiąkliwych i nie przepuszczających wody (płytki terrakotowe itp.). Ściany do wysokości przynajmniej 1,50 mtr. od podłogi muszą być zupełnie gładkie i łatwe do zmycia wodą.

Najmniejsze wymiary pomieszczenia dla pojedynczego klozetu nie mogą być mniejsze od 0,80 x 1,25 mtr. przy wysokości najmniej 2,60 mtr.

Ustępy ogólne (podwórzowe) powinny się znajdować w murowanych, przesklepionych pomieszczeniach, posiadających bezpośrednie wejście od podwórza, obowiązkowo ogrzewanych, oświetlonych, zwentylowanych i zaopatrzonych w ścienny hydrant i wąż gumowy do zmywania podłogi.

Posadzka i ściany w ustępach ogólnych muszą być ułożone zarówno, jak i w klozetach pojedynczych z materiałów niewsiąkliwych, nieprzepuszczalnych i łatwych do mycia wodą.

Pod pomieszczeniem ustępów ogólnych jest pożądana piwnica, w celu ułatwienia w razie potrzeby dostępu do rur odprowadzających bez odkopywania ziemi.

Podłoga ustępów powinna być wzniesiona nad poziomem podwórza przynajmniej o 15 cm.

§ 41.

Ustawianie klozetów, pisuarów, zlewów i in.

Miski klozetowe wraz z należącymi do nich zamknięciami wodnymi, muszą być ze wszystkich stron odkryte i dostępne do utrzymania czystości. Oszalowanie ich deskami oraz obmurowanie albo zabetonowanie bocznych części misek, nie jest dopuszczalne.

Deski sedesowe nad miskami powinny być z trawłego i niewrażliwego na wilgoć drzewa, grubości przynajmniej 3 cm., należycie politurowane i obowiązkowo podnoszone na zawiasach ręcznie lub automatycznie.

Miski klozetowe umocowuje się śrubami mosiężnymi do korków drewnianych, umieszczonych w posadzce pod miską, i zalanych zaprawą cementową.

Pisuary, zlewy, umywalnie itp. umieszcza się przy ścianach na odpowiedniej wysokości i przytwierdza się do nich bądź śrubami mosiężnymi, wkręcanymi w zaprawione w ścianę korki drewniane, bądź też (umywalki, zmywaki, rezerwoarki) na umocowanych do ścian konsolach. Wanny muszą być ustawione obok ścian swobodnie i posiadać łatwy dostęp ze wszystkich stron w celu utrzymania ich w czystości.

Podłoga przy klozetach, pisuarach, zlewach, wannach i t. p., o ile nie jest z asfaltu, betonu, terrakoty, lub t. p., powinna być pokryta materiałem nie przepuszczającym wody, newsiakiwym i dogodnym do zmywania i utrzymania w czystości (linoleum). Pod pisuarami, zlewami i umywalniami zaleca się umieszczać blachę msiężną odpowiednich rozmiarów. Ściany do wysokości 1,50 mtr. dależy wykleść płytkami lub malować olejną farbą.

Wszystkie urządzenia kanalizacyjne, naścienne, powinny być umieszczone na gładkiej ścianie, bez wgłębień i nisz, i pozostawać otwarte i dostępne do użytkowania i utrzymania w czystości.

§ 42.

Otwory rewizyjne.

Otwory rewizyjne na przewodach odpływowych i pionach spustowych należy umieszczać tylko w razie konieczności, ograniczając ich liczbę do niezbędnie potrzebnych.

Należy je umieszczać przeważnie bezpośrednio za miejscem połączenia przewodów kanalizacyjnych, odprowadzających silnie zanieczyszczone ścieki i wogóle w tych punktach sieci, gdzie może nastąpić zatkanie przewodu wskutek wypadkowego przedostania się do niego większych przedmiotów, piasku, popiołu itp.

Otwory rewizyjne powinny się składać z zamkniętych hermetycznie skrzynek rewizyjnych, urządzonych według zatwierdzonego przez Magistrat typu i być łatwo dostępne do zbadania i oczyszczenia. Rewizje na podziemnych przewodach odpływowych należy umieszczać w specjalnych murowanych studzienkach, wyprowadzonych do powierzchni terenu i nakrytych pokrywami.

Przy dużych sieciach podwórzowych, szczególnie w fabrykach, koszarach, szpitalach itp. należy zbudować w ważniejszych punktach węzłowych sieci przepisowe murowane włazy kanalizacyjne w celu ułatwienia dostępu do rur i umożliwienia nadzoru nad ich stanem. Włazy powyższe w razie potrzeby mogą być dostosowane do przemywania sieci podwórzowej.

§ 43.

Zabezpieczenie urządzeń od zamarzania.

Przewody odpływowe i spustowe oraz wszystkie urządzenia kanalizacyjne i wodociągowe wewnątrz zabudowań powinny być umieszczone w miarę możności przy wewnętrznych ścianach, żeby nie były narażone na działanie mrozu. Oprócz tego muszą być przedsięwzięte niezbędne środki, aby ścieki, odprowadzane z domów, nie ulegały zamarzaniu w żadnym miejscu podwórzowej sieci kanalizacyjnej.

O ile pomieszczenia, w których się znajdują poszczególne urządzenia kanalizacyjno-wodociągowe, nie są dostatecznie ciepłe, to należy je obowiązkowo zaopatrzyć w piece lub grzejniki, zabezpieczające utrzymanie w nich niezbędnej temperatury.

§ 44.

Dołączenie dren do sieci kanalizacyjnej.

Dołączanie dren do przewodów kanalizacyjnych w celu odprowadzania do sieci wody zaskórnej z przewodów drenowych, może być dopuszczane tylko za specjalnem pozwoleniem Magistratu i pod warunkiem zastosowania środków, zapobiegających możności przenikania do gruntu ścieków kanalizacyjnych w razie podniesienia się poziomu wody w kanale i' wytworzenia odwrotnego prądu w drenach. Odpowiednie urządzenia zapobiegawcze mogą być stosowane według par. 34.

§ 45.

Urządzenia kanalizacyjne zakładów przemysłowych.

Ścieki fabryczne i przemysłowe, nie odpowiadające warunkom przytoczonym w § 6, niniejszych przepisów, powinny być przed spuszczeniem ich do kanału ulicznego, odpowiednio unieszkodliwione w specjalnie wybudowanych urządzeniach, zależnie od właściwości ścieków.

Urządzenia powyższe znajdują się w obrębie placu fabryki, względnie zakładu przemysłowego, i są połączone z kanałem ulicznym osobnym przewodem rurowym, na którym powinien być obowiązkowo umieszczony specjalny właz z mechaniczną zasuwą pełnoprofilową, pozwalającą całkowicie wyłączyć w razie potrzeby dopływ ścieków fabrycznych do kanału. Właz ten powinien być umieszczony na terenie ulicznym między linią domów i kanałem ulicznym.

Sposób unieszkodliwiania ścieków fabrycznych oraz zastosowane do tego celu urządzenia podlegają każdorazowo osobnemu rozpatrzeniu i zatwierdzeniu przez Magistrat.

Przy udzielaniu pozwolenia na skanalizowanie właściciel nieruchomości przemysłowej powinien złożyć Magistratowi zobowiązanie, że nie będzie wypuszczał do kanału ulicznego swych ścieków bez uprzedniego unieszkodliwienia ich, przewidzianego w zatwierdzonym projekcie. W razie, gdyby zostało stwierdzone szkodliwe działanie ścieków fabrycznych na miejskie urządzenia kanalizacyjne, Magistratowi przysługuje prawo zamknięcia połączenia z kanałem do czasu usunięcia defektów i zastosowania odpowiednich środków zapobiegawczych.

§ 46.

Wentylacja sieci zapomocą kominów fabrycznych.

Przy kanalizowaniu fabryk, z których odprowadza się cuchnące ścieki, należy wykorzystać do wentylacji sieci kanalizacyjnej kominy fabryczne i paleniska pod kotłami, jeżeli one okażą się zdadne do tego celu i przeprowadzić rury wentylacyjne odpowiedniej średnicy bezpośrednio od sieci pod paleniska kotłów.

§ 47.

Materiały.**1. Materiał przewodów odpływowych.**

Przewody odpływowe, znajdujące się poza obrębem budynku i położone głębiej niż podłogi sąsiednich piwnic i podziemi lub odległe więcej niż 2,0 mtr. od najbliższych fundamentów budynku, winny być układane

z rur kamionkowych z uszczelnieniem kielichów sznurem smołowanym, zalanym kitem asfaltowym i obłożonych w miejscach połączeń warstwą gliny plastycznej.

Przewody odpływowe, położone wyżej podłogi sąsiednich podziemi lub przechodzące w odległości mniejszej niż 2,0 mtr. od fundamentów oraz wszelkie przewody, znajdujące się wewnątrz budynku, muszą być układane z rur żeliwnych, uszczelnionych sznurem smołowanym i zalanych ołowiem.

W miejscach, gdzie kamionkowe przewody, położone zewnątrz zabudowań, przechodzą w pobliżu studzien podwórzowych lub wogóle w miejscach, gdzie wymagana jest szczególna szczelność połączeń, rury kamionkowe powinny być zastąpione rurami żeliwnymi z uszczelnieniem na ołów.

2. Materiał pionów spustowych i wentylacyjnych.

Piony spustowe i rury wentylacyjne, jak również odgałęzienia łączące poszczególne urządzenia z pionami, posiadające średnicę 50 mm. i wyżej i położone wewnątrz zabudowań, powinny być ustawione na całej ich długości, od podstawy do wylotu, z rur żeliwnych uszczelnionych na ołów tak, żeby były zupełnie nieprzepuszczalne dla wody i gazów.

Boczne odgałęzienia, łączące poszczególne urządzenia z pionami spustowymi, oraz pomocnicze rurki wentylacyjne o średnicy mniejszej niż 50 mm., mogą być stosowane z rur ołowianych przepisanej wagi należyście umocowanych do ścian i zabezpieczonych od zgniecenia i uszkodzeń.

Łączenie rur ołowianych z żeliwnymi powinno być zupełnie szczelne i wykonane za pomocą sprzęgła kołnierzewego albo mosiężnych łączników.

Górne nadstawki rur wentylacyjnych, wychodzące ponad dach, jak również pokrycie wycięć w dachu, przy wylotach rur wentylacyjnych, należy wykonać z blachy cynkowej, żelaznej ocynkowanej, lub innego materiału uznanego za odpowiedni.

3. Materiał rynien deszczowych.

Rynny deszczowe, połączone z siecią kanalizacyjną, poczynając od dolnego kolana (ew. zamknięcia wodnego) u podstawy rynny, łącznie z tym ostatnim i do wysokości przynajmniej 2,0 mtr. od terenu, powinny być wykonane z rur żeliwnych, uszczelnionych na ołów i dobrze umocowanych do ścian budynku.

Powyżej 2 mtr. od terenu mogą być zastosowane rury z blachy cynkowej lub żelaznej ocynkowanej z zalutowaniem spójń na całej wysokości rynny.

O ile w wyjątkowych wypadkach będzie dozwolone przeprowadzenie rynny wewnątrz budynku, to winna ona być całkowicie zmontowana z rur żeliwnych, jak najdokładniej uszczelnionych smołowanym sznurem i zalanych ołowiem.

4. Materiał zamknięć wodnych.

Dla zamknięć wodnych przy poszczególnych urządzeniach kanalizacyjnych należy stosować następujące materiały:

- 1) dla syfonów o średnicy 30—40 mm. — odlew ołowiany lub mosiężny niklowany w jednej sztuce;
- 2) dla syfonów o średnicy 50—80 mm. — żeliwo;

- 3) dla syfonów o średnicy 100 mm. przy pojedynczych klozetach— żeliwo o ile syfony powyższe nie stanowią jednolitej całości z miską, a zatem nie są wyrobione z tego samego materiału co i miska;
- 4) dla syfonów o średnicy 100 mm. i więcej przy klozetach grupowych, wpustach piwnicznych, wyławiaczach tłuszczu, rynnach deszczowych i t. p. — żeliwo;
- 5) dla syfonów o średnicy 100 mm. i więcej przy wpustach podwórzowych — kamionka lub żeliwo, zależnie od tego, z jakiego materiału został wykonany przewód odpływowy od wpustu.

Grubość ścianek syfonów nie powinna być mniejsza od grubości ścianek rur odpowiedniej średnicy.

Zamknięcie wodne, wyszczególnione w punktach 2-im i 3-im, muszą być wewnątrz starannie emaliowane.

Przy łączeniu syfonów z przewodami rurowymi dozwolone są połączenia zarówno kielichowe, jak i kołnierzowe, z wyjątkiem syfonów ołowianych, dla których jest wymagane połączenie kołnierzowe, lub za pomocą mosiężnych łączników.

5. Materiał wpustów, pokryw i t. p.

Wpusty podwórzowe mogą być betonowe, albo kamionkowe, o ile odległość ich od murów budynku jest większa, niż 2,0 mtr.; w przeciwnym razie powinny być stosowane wpusty żeliwne.

Wpusty posadzkowe i piwniczne, wszelkiego rodzaju kraty, płyty, pokrywy oraz wogóle obudowa naziemna urządzeń kanalizacyjnych, powinna być stosowana wyłącznie żeliwna w przyjętej przez Magistrat konstrukcji. Pokrywy i korki wpustów podwórzowych i ulicznych należy zalewać asfaltem, względnie wykładać dębowymi wstawkami.

6. Materiał zlewów, klozetów, umywalni, wanien, pisuarów itp.

Poszczególne zlewy, zmywaki, umywalnie, wanny, klozety i pisuary mogą być wyrabiane z następujących materiałów:

- 1) umywalnie i zlewy pokojowe (laboratoryjne) — fajansowe, kamionkowe, porcelanowe, marmurowe i in.;
- 2) zlewy kuchenne, zmywaki i t. p. mogą być urządzane, prócz z powyższych materiałów, również żeliwne — emaljowane;
- 3) miski klozetowe, muszle pisuarowe — porcelanowe, fajansowe, kamionkowe polewane. Powinny one posiadać zupełnie gładką szklistą powierzchnię, łatwą do oczyszczenia z brudu i niewsiąkliwą, przyczem wewnętrzna część powierzchni tych urządzeń musi mieć obowiązkowo białą lub zupełnie jasną polewę.

Mogą być również dozwolone pisuary żeliwne wewnątrz starannie emaljowane.

Wanny i bidet są dopuszczalne: marmurowe, porcelanowe, fajansowe, kafłowe, żeliwne — emaljowane i in., o ile posiadają zupełnie gładką i niewsiąkliwą powierzchnię, dającą się łatwo utrzymać w należytej czystości.

7. Materiał włązów, studzienek rewizyjnych i innych budowli kanalizacyjnych.

Włazy podwórzowe, obmurowanie studzienek rewizyjnych oraz wszelkie specjalne budowle kanalizacyjne na terenie posesji powinny być wykonywane z cegły maszynowej na zaprawie cementowej.

§ 48.

Jakość i wzory materiałów.

Wszelkie materiały budowlane, używane do robót kanalizacyjnych, powinny być w wyborowym gatunku i odpowiadać typom i wzorom przyjętym przez Magistrat.

Osoby, pragnące zastosować do robót takie materiały lub wyroby, które przedtem nie były używane, są obowiązane przedstawić Magistratowi ich wzory, celem zbadania i wypróbowania.

Wzory te, o ile zostaną uznane za odpowiednie, przechodzą bezpłatnie do zbiorów Magistratu.

§ 49.

Rury i kształtki kamionkowe.

Rury i kształtki kamionkowe, używane do robót kanalizacyjnych, powinny być zrobione z wyborowego materiału i posiadać zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną powierzchnię pokrytą naturalną polewą solną, nakładaną podczas wypalania rur.

Kielichy rur i kształtek muszą być formowane jednocześnie z formowaniem rur, wzgl. kształtek i nie mogą być dolepiane do gotowych rur. Głębokość kielichów powinna wynosić najmniej 60—70 mm.

Końce rur powinny być ścięte prostopadłe do ich osi. Wewnętrzna powierzchnia kielichów i zewnętrzna powierzchnia końcowych części rur i kształtek musi posiadać odpowiednie nacięcia pierścieniowe na długości przynajmniej 60 mm.

Rury, kształtki i wszelkie inne wyroby kamionkowe, powinny być równe, gładkie, ściste, dobrze wypalone, bez pęknięć, pęcherzy, skaz, kamieni, wapna i in. defektów, posiadać ścianki jednakowej grubości we wszystkich miejscach rury i przy ostukiwaniu młotkiem winny wydawać zupełnie czyste dźwięki. Pozatem wyroby kamionkowe muszą odpowiadać wymaganiom, stawianym przy dostawach tych wyrobów do miejskich robót kanalizacyjnych.

Srednice rur z kształtek kamionkowych dopuszczalne są następujące:

średnica 100 mm.	—	przy grubości ścianek 15 mm.
" 150	" —	" " " 17 "
" 200	" —	" " " 19 "
" 250	" —	" " " 22 "
" 300	" —	" " " 25 "

Długość rur prostych powinna wynosić 0,60 — 1,0 mtr., a kształtek — do 0,60 mtr. Większe długości rur nie są dopuszczalne.

§ 50.

Rury i kształtki żeliwne.

Rury i kształtki żeliwne, używane przy robotach kanalizacyjnych, winny być odlewane z czystego, drobnoziarnistego, surowca, stojąco, kołnierzem do dołu. Odlew powinien być gładki, równy, bez pęknięć, skaz, pęcherzy i t. d., nieprzepuszczalny dla wody i powietrza i pokryty całkowicie lakierem asfaltowym, nakładanym na odlewy w gorącym stanie.

Najmniejsza grubość ścian, rur i kształtek żeliwnych przy różnych średnicach rur jest dopuszczalna następująca:

przy średnicy rur	50 mm.	—	grubość ścianek	5 mm.
"	"	"	80	" — " " 5 "
"	"	"	100	" — " " 6 "
"	"	"	125	" — " " 6 "
"	"	"	150	" — " " 7 "
"	"	"	200	" — " " 8 "

Stosowanie t. zw. „lekkich” typów rur żeliwnych jest bezwzględnie zabronione.

Rury żeliwne proste powinny być — o ile możliwości — jaknajdłuższe; części fasonowe, służące do połączeń rur, rewizji i zmian kierunku, muszą mieć wymiary, zgodne z normaljami, przyjętymi przez Magistrat.

Kształtki żeliwne powinny mieć taką formę poszczególnych swych części, żeby uszczelnienie i zalanie kielichów po ich zmontowaniu nie nastręczało trudności.

§ 51.

Rury ołowiane.

Rury ołowiane, używane przy urządzeniach kanalizacyjnych (np. rury zmywne między rezerwoarkami i miskami klozetowymi, rury, łączące poszczególne urządzenia z pionem itp.), stosowane być winny następujących wymiarów i średnic:

średnica	grubość ścian	waga 1 m. b.
25 mm.	3,0 mm.	3,0 kg.
30 „	3,5 „	4,2 „
40 „	4,0 „	6,3 „
50 „	4,0 „	7,7 „

§ 52.

Wykonanie robót. Układanie przewodów.

Roboty przy budowie instalacji kanalizacyjno - wodociągowych w nieruchomościach należy wykonywać z jaknajwiększą starannością i dokładnością.

Układanie przewodów podwórzowych i nadawanie im niezbędnych kierunków i spadów zgodnie z zatwierdzonym projektem powinno być prowadzone przy pomocy celowników, ustawianych na odpowiednim poziomie według niwelatora i posiadających dokładnie wyznaczone położenie osi przewodu.

Rury przy układaniu należy zwracać kielichami przeciw prądowi i unikać w miarę możliwości przecinania ich, stosując odpowiednie króćce i kształtki.

Kielichy rur i kształtek kamionkowych powinny być uszczelnione zapomocą luźno spręconego konopnego lub lnianego sznura, dobrze posmołowanego. Po należytem ubiciu nawiniętego na koniec rury sznura, pozostałą część kielicha należy zalać roztopionym kitem asfaltowym, poczem obłożyć miejsce połączenia warstwą wyrobionej gliny. Kit asfaltowy powinien być przy zwykłej temperaturze dostatecznie twardy i elastyczny, lecz nie powinien łamać się, pękać, ani też wyciekać z kielichów.

Kielichy rur i kształtek żeliwnych po uszczelnieniu posmołowanym sznurem konopnym, jak wyżej, należy zalać roztopionym ołowiem, który po zastygnięciu ubija się sztamówką. Zalewanie kielichów zarówno oło-

wiem, jak i kitem asfaltowym należy dokonywać w jednym zabiegu, bez późniejszego dolewania płynnej masy i w taki sposób, żeby w kielichu nie pozostało niezapełnionych miejsc.

Zalewanie kielichów zaprawą cementową jest wzbronione.

Przy układaniu przewodów w słabych gruntach zaleca się pogłębienie wykopu od 20—30 cm. niżej, niż był projektowany i zapełnienie go do potrzebnej wysokości betonem lub szabrem i piaskiem mocno ubitym i pokrytym na powierzchni warstwą słabego betonu.

W gruntach skalistych (t. zw. opoce), albo przy przejściu przez fundamenty zabudowań, wykop należy przebrać na głębokości około 10 cm. niżej spodu przewodów i zapełnić do projektowanego poziomu warstwą czystego suchego piasku.

Po ułożeniu przewodów należy je również pokryć piaskiem, lub lekkim sypkim materiałem do wysokości conajmniej 30 cm. ponad wierzchem rur.

Zamurowywanie przewodów rurowych w fundamenty zabudowań na stałe jest wzbronione. O ale zachodzi obawa zalewu podziemi przez wodę podskórną, przedostającą się przez otwory w murach fundamentów w miejscach skrzyżowania się z przewodami rurowymi, to otwory te należy zabezpieczyć przez zakrycie ich zewnątrz grubą warstwą betonu glinianego, lub w inny sposób, uzgodniony z odnośnym nadzorem budowlanym Magistratu.

Przy skrzyżowaniu się wykopów kanalizacyjnych z przewodami wodociągowymi, gazowymi, kablami telefonicznymi i t. p., powinny być zachowane wszelkie środki ostrożności w celu zabezpieczenia ich od uszkodzenia i ewentualnych wypadków na roobcie.

Dolne części wpustów podwórzowych do wysokości otworu wylotowego włącznie oraz zamknięcie wodne przy nich należy obłożyć warstwą ubitej gliny grubości około 10 cm.

§ 53

Badanie szczelności przewodów.

Sieć przewodów odpływowych w nieruchomości po ich wybudowaniu może być poddana przez nadzór techniczny Magistratu próbie na nieprzepuszczalność dla wody przez zatopienie jej do poziomu terenu w ciągu 24 godzin.

Przy przyjmowaniu instalacji nadzór techniczny Magistratu jest uprawniony do zarządzenia próby szczelności całej wykonanej w posesji instalacji kanalizacyjnej łącznie z zamknięciami wodnymi przy poszczególnych urządzeniach przez wtłaczanie do niej dymu lub innych silnie pachnących gazów.

CZĘŚĆ III.

PREPISY SPECJALNE i POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

§ 54.

Przepisy przejściowe.

Istniejące przed wprowadzeniem niniejszych przepisów, instalacje kanalizacyjno-wodociągowe w poszczególnych nieruchomościach nie odpowiadające wymaganiom zawartym w tych przepisach, powinny być

przed przyłączeniem do sieci miejskiej odpowiednio przerobione i dostosowane do wymagań niniejszych przepisów.

Przy przeróbkach tych instalacyj mogą być uwzględnione przejściowo pewne wyjątki, objęte następujące, przejściowymi przepisami:

- a) istniejące podziemne przewody odprowadzające żeliwne i kamionkowe mogą być nadal utrzymane, o ile znajduje się w dobrym stanie, posiadają odpowiednie wymiary, spadki i głębokości założenia i są należycie uszczelnione;
- b) istniejące żeliwne piony spustowe wewnątrz zabudowań, o ile są w dobrym stanie i posiadają należyte uszczelnienie, mogą być pozostawione nawet w tym wypadku, gdyby posiadały średnice nieznacznie różniące się od przepisowych i gdyby ich konstrukcja i sposób przeprowadzenia (wmurowanie w ściany budynku) niezupełnie odpowiadały wymaganiom niniejszych przepisów. Jednakże takie piony spustowe muszą być obowiązkowo wyprowadzone ponad dach, stosownie do niniejszych przepisów, przyczem wszelkie włączenia ich do kanałów wyciągowych i ogniowych są bezwzględnie zabronione.

Również mogą być pozostawione bez zmiany piony spustowe, do których są spuszczone (do jednego pionu) ścieki z klozetów, zlewów i wanien, o ile takie mieszane połączenia nie powodują wadliwego działania instalacji;

- c) istniejące rynny deszczowe z blachy cynkowej lub żelaznej ocynkowanej mogą być łączone z siecią kanalizacyjną, o ile znajdują się w dobrym stanie. Dolna część tych rynien powinna być w czasie robót zastąpiona przez przepisową rurę żeliwną, zaopatrzoną w skrzynkę rewizyjną według § 32.

Pozatem mogą być pozostawione bez zmiany:

- d) znajdujące się w dobrym stanie wpusty podwórzowe, posiadające odpowiednią kratkę wlotową, osadnik i syfon, o ile ten ostatni jest założony niżej linii zamarzania gruntu (§ 33).

Wpusty posadzkowe winny być obowiązkowe żeliwne;

- e) zdadne do użytku zlewy kuchenne, umywalnie i wanny, zaopatrzone w przepisowe zamknięcia wodne, o ile znajdują się w dobrym stanie i są zabezpieczone od zamarzania;
- f) istniejące miski klozetowe wszelkiej konstrukcji, jeżeli są dobrze spłukiwane wodą przy każdorazowym spuszczeniu jej, mają należycie założone rezerwoarki płuczne o dostatecznej pojemności z całkowitą armaturą, posiadają wymagane przez przepisy zamknięcia wodne z otworem rury wylotowej 100 cm. oraz są zabezpieczone od zamarzania.

Dla pojedynczych urządzeń kanalizacyjnych, mieszczących się w suterynach narówni lub poniżej powierzchni terenu i połączonych bezpośrednio z przewodem odpływowym bez pionu spustowego, przepisy o pionach wentylacyjnych mogą nie być stosowane, jeżeli wspomniany przewód odpływowy posiada powyżej miejsca połączenia odpowiedni pion wentylacyjny.

O przydatności i możliwości tymczasowego pozostawienia bez zmiany poszczególnych części dawniejszej instalacji decyduje każdorazowo odnośny nadzór techniczny Magistratu.

Pozwolenie na częściowe pozostawienie istniejącej instalacji jest udzielane przejściowo i właściciel nieruchomości jest obowiązany przy najbliższych dokonywanych większych przeróbkach instalacji zamienić wszystkie te części na nowe, odpowiadające wymaganiom niniejszych przepisów.

O ileby się jednak okazało, że pozostawione częściowo części instalacji powodują nieprawidłowe jej działanie, utrudniają należyte utrzymanie i wogóle wpływają źle na stan instalacji domowej, lub sieci podwórzowej, właściciel nieruchomości obowiązany jest pozostawione nieodpowiednie części zamienić na przepisowe, na pierwsze żądanie Magistratu.

§ 55.

Uprawnienia wyjątkowe Magistratu.

W wyjątkowych wypadkach, dotyczących w szczególności zakładów przemysłowych oraz warsztatów pracy, dla których wypełnienie niektórych poszczególnych postanowień niniejszych przepisów mogłoby być faktycznie niemożliwe, lub nadmiernie uciążliwe, Magistrat może w drodze wyjątku zwolnić właściciela posesji całkowicie lub częściowo od obowiązku wypełnienia uciążliwego przepisu względnie postawić specjalne warunki, lub wydać odpowiednie przepisy w każdym oddzielnym, wyjątkowym wypadku.

§ 56.

Odowiedzialność za niewykonanie przepisów.

Środki przymusowe.

W razie niewykonania przez właścicieli poszczególnych nieruchomości w wyznaczonych im terminach prawomocnych zarządzeń Magistratu, opartych na niniejszych przepisach, a więc w razie niewybudowania w oznaczonym terminie przepisowej instalacji kanalizacyjno-wodociągowej w nieruchomości, niepołączenia jej z siecią miejską, niewykonania urządzeń w pełnym zakresie, wybudowania ich niezgodnie z niniejszemi przepisami i zatwierdzonym projektem, nieusunięcia niedozwolonych urządzeń, odmowy wykonania niezbędnych napraw, przeróbek i remontów i in., Magistratowi przysługuje prawo przeprowadzenia odpowiednich robót na koszt właścicieli nieruchomości, po uprzednim przymusowym pobraniu od nich 50 proc. przewidywanych kosztów wykonywanych robót.

W razie wprowadzenia jakichkolwiek robót kanalizacyjno-wodociągowych w nieruchomości bez uzyskania na nie odnośnego pozwolenia Magistratu lub też po otrzymaniu pozwolenia, lecz niezgodnie z zatwierdzonym projektem i obowiązującymi przepisami, albo, o ile roboty będą prowadzone niedbale, niesumienne i z nieodpowiednich materiałów wzgl. przez osoby do tego nieuprawnione (§ 10), to takie roboty zostaną przez upoważniony nadzór techniczny Magistratu wstrzymane do czasu uzyskania na nie pozwolenia wzgl. usunięcia defektów, zaś właściciel nieruchomości i przedsiębiorca, prowadzący roboty, będą pociągnięci do odpowiedzialności, w myśl obowiązujących w chwili wykroczenia odnośnych przepisów policyjno - budowlanych i Kodeksu Karnego.

Za wszelkie ewentualne szkody i straty osób trzecich, spowodowane z winy właściciela posesji wzgl. przedsiębiorcy wskutek niewłaściwego wykonywania robót i nieprzestrzegania obowiązujących przepisów, jest odpowiedzialny właściciel posesji.

§ 57.

Wejście w siłę.

Przepisy niniejsze obowiązują od czasu ogłoszenia ich w Dzienniku Zarządu m. Łodzi po zatwierdzeniu przez Radę Miejską i odnośne władze nadzorcze.

Z chwilą wejścia w siłę niniejszych przepisów tracą moc obowiązujące wszystkie dotychczasowe przepisy i rozporządzenia obowiązujące przy skanalizowaniu nieruchomości, położnych w obrębie m. Łodzi.

(W głosowaniu brało udział 62 członków Rady Miejskiej; uchwałę powzięto jednogłośnie).

B. Poza porządkiem dziennym — wnioski nagłe:**I. W sprawie podwyższenia czynszu komornianego od mieszkań 1-izbowych:**

1. uznać nagłość właściwego wniosku, zgłoszonego przez frakcje: P. P. S., N. S. P. P., Bund i Poalej-Sjon.
2. Zważywszy, że podwyższenie czynszu komornianego dla mieszkań jednoizbowych, lub składających się z pokoju z kuchnią z 43% do 100% godzi w najżywotniejsze interesy najszerzych warstw pracujących naszego miasta i pogarsza i tak już nader ciężkie położenie materialne tychże —

Rada Miejska wyraża jak najostrzejszy protest przeciwko zakusom klas posiadających i wzywa Magistrat do przedsięwzięcia niezwłocznie jaknajenergiczniejszych kroków celem porostawienia nadal obecnie obowiązującej stawki komornianej dla mieszkań jednoizbowych lub składających się z pokoju z kuchnią.

II. W sprawie opieki nad grobami poległych w walkach o niepodległość i za sprawę społeczną:

- A. uznać nagłość właściwego wniosku, zgłoszonego przez r. Fr. Pawlaka i innych.
- B. Rada Miejska postanawia:
 1. upoważnić Magistrat do roztoczeni wieczystej opieki nad: a) mogiłą poległych za wolność i niepodległość w walce z caratem, b) grobami inwalidów wojennych, pochowanych na starym cmentarzu katolickim, c) grobami robotników, poległych w walce za sprawę społeczną;
 2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

Z powodu wyczerpania porządku dziennego przewodniczący o godzinie 0.30 posiedzenie zamyka.

Prowadzący protokół:

Przewodniczący:

(—) P. R u n d o.

(—) inż. J. H o l c g r e b e r.

Radni-Sekretarze:

(—) J. R i c h t e r.

(—) M. F e i n.

RUCH SŁUŻBOWY ZA MIESIĄC CZERWIEC 1928 ROKU.**A. Zaangażowania,**

1. *Zborowski Franciszek*
z dniem 13 czerwca 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze kontrolera-wywiadowcy z uposażeniem ryczałtowo z 292.65 miesięcznie.
2. *Miedzińska Anna*
z dniem 12 czerwca 1928 roku do Urzędu Stanu Cywilnego w charakterze dietarjuszki z uposaż. 1/25 VIII stopnia służb.
3. *Nehrebecki Marek*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakt. inspektora weterynaryjnego z uposażeniem wedł. II stopnia służb. i jednocześnie mianowany na temże stanowisku.
4. *Szadkowski Piotr*
z dniem 14 czerwca 1928 roku do Wydziału Statystycznego w charakterze dietarjusza na 1-mies. okres pracy z uposaż. wedł. 1/25 VIII st. służb.
5. *Szneider Jerzy*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydz. Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca.
6. *inż. Prawic Herman*
z dniem 18 czerwca 1928 roku do Wydziału Budownictwa w charakt. tymczasowego architekta dzielnicowego z uposaż. wedł. 1/25 III st. służb. na 3-mies. okres pracy.
7. *dr. Keilson Stefan*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze kontraktowego roentgenologa Sekcji do Walki z Gruzlicą.
8. *dr. Lewy Dorota*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze kontraktowego roentgenologa Sekcji do Walki z Gruzlicą.
9. *dr. Margolisowa Anna*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze kontraktowego roentgenologa Sekcji do Walki z Gruzlicą.
10. *siostra Cużytek Leokadja*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowej kierowniczkii Domu Starców i Kalek na 3-mies. okres pracy.
11. *dr. Pił Jerzy*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakt. kontraktowego ordynatora I Ambulatorjum Miejskiego.
12. *dr. Rozenblatt Arkadiusz*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakt. kontraktowego ordynatora I Ambulatorjum Miejskiego.

13. *Morawski Juljan*
z dniem 11 czerwca 1928 roku do Biura Wojskowo-Policyjnego w charakt. dietarjusza.
14. *dr. Szweig Samuel Józef*
z dniem 15 maja 1928 roku do Wydz. Zdrowotności Publicznej w charakt. kontrakt. kierownika przychodni przeciwjagliczych.
15. *dr. Rajterowski Hieronim*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze kontraktowego ordynatora Sekcji do Walki z Gruźlicą.
16. *Pol Władysław*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Prezydjalnego w charakterze praktykanta Archiwum Miejskiego.
17. *dr. Hoefig Aleksander*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydziału Prezydjalnego w charakterze praktykanta Archiwum Miejskiego.
18. *Pilecka Izabela*
z dniem 4 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze pielęgniarki.
19. *inż. Glanc Włodzimierz*
z dniem 8 czerwca 1928 roku do Wydziału Budownictwa w charakterze tymczasowego technika mierniczego.
20. *Czajkówna Róża*
z dniem 23 czerwca 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze pielęgniarki na 3-mies. okres pracy próbnej z uposaż. wedł. 1/25 VIII stopnia służb.
21. *Kozuchowski Antoni*
z dniem 25 czerwca 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydz. Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z wynagrodzeniem pozaetatowem w kwocie zł. 4.13 dziennie.
22. *Kosińska Zofja*
z dniem 23 maja 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze posługaczki kolonji leczniczej w Rabce z płacą według XII st. sł.
23. *Borowicz Balbina*
z dniem 23 maja 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze posługaczki kolonji leczniczej w Rabce z płacą według XII st. sł.
24. *Pokój Stefan*
z dniem 22 czerwca 1928 roku do Urzędu Przemysłowego I Instancji w char. woźnego na 3-mies. okres pracy próbnej z uposażeniem według XII st. sł.
25. *Grynbaumówna Irena*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydz. Oświaty i Kultury — Pracowni Psychologicznej w charakterze tymczasowej pracownicy z wynagrodzeniem w kwocie zł. 300,— na 3-mies. okres.

26. *Masiorek Józefa*
z dniem 26 maja 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze dozorczyń oddziałowej.
27. *Lewandowska Anna*
z dniem 26 maja 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze dozorczyń oddziałowej.
28. *Średnicka Władysława*
z dniem 1 czerwca 1928 roku do Wydz. Zdrowotn. Publ. w charakterze dozorczyń oddziałowej.
29. *Ziółkowski Stefan*
z dniem 11 czerwca 1928 roku do Wydziału Zdrowotn. Publ. w charakterze dozorczy oddziałowego.

B. Zwolnienia:

1. *siostra Śliska Zuzanna*
pielęgniarka I Miejskiego Domu Wychow. Wydziału Opieki Społecznej z dniem 1 czerwca 1928 roku.
2. *dr. Erdman Kazimierz*
ordynator Sekcji do Walki z Rakim Wydziału Zdrowotności Publicznej z dniem 1 czerwca 1928 roku.
3. *Górecki Wincenty*
technik mierniczy Wydz. Budownictwa, z dniem 4 czerwca 1928 r.
4. *dr. Marynowski Stanisław*
ordynator szpitala św. Józefa Wydziału Zdrowotności Publicznej, z dniem 1 czerwca 1928 roku.
5. *Wiśniewska Lucyna*
kierowniczką Domu Starców i Kalek Chr. Wydziału Opieki Społecznej z dniem 1 czerwca 1928 roku.
6. *Nowicka Janina*
dozorczyń oddziałowa szpitala św. Józefa Wydziału Zdrowotności Publicznej z dniem 1 czerwca 1928 roku.
7. *Szczepaniakowa Natalja*
dójką gospodarstwa mlecznego Wydziału Gospodarczego z dniem 7 czerwca 1928 roku.
8. *Górczak Michał*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
9. *Kapitułka Walenty*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
10. *Szczygielski Stanisław*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
11. *Marczewski Edward*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.

12. *Marczyński Władysław*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
13. *Supryka Waclaw*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
14. *Szymański Waclaw*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
15. *Zwierzchowski Antoni*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
16. *Różański Ludwik*
tymczasowy woźny Komisji Poborowej Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 30 czerwca 1928 roku.
17. *Rymiszewski Romuald*
tymczasowy goniec Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego z dniem 18 czerwca 1928 roku.
18. *Kościelak Antoni*
Kontraktowy wychowawca IV M. Domu Wych. Wydziału Opieki Społecznej z dniem 30 czerwca 1928 roku.
19. *Szneider Jerzy*
tymczasowy goniec Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego z dniem 25 czerwca 1928 roku
20. *Szadkowski Piotr*
dietarzusz Wydziału Statystycznego z dniem 25 czerwca 1928 roku.
21. *Wasidłow Aleksander*
felczer szpitala w Radogoszczu Wydziału Zdrowotności Publicznej z dniem 1 czerwca 1928 roku.
22. *Danielski Antoni*
kontroler sanitarny Wydziału Zdrowotn. Publ. z dn. 2. VI. 1928 r.

C. Przeniesienia:

1. *Baraniak Stanisław*
zamiatacz placów miejskich Wydziału Gospodarczego z dniem 1-go czerwca 1928 roku do Wydz. Plantacyj Miejskich na stanow. dozorczy parkowego z dotychczasowym uposażeniem.
2. *Batorowicz Stanisław*
dozorca parkowy Wydz. Plantacyj Miejsk. z dniem 1 czerwca 1928 r. na stanowisko zamiatacza placów miejskich Wydz. Gospodarczego z dotychczas. uposażeniem.
3. *Bazyliński Bronisław*
dietarzusz Biura Wojskowo-Policyjnego z dniem 11 czerwca 1928 r. do Wydz. Zdrowotn. Publ. na etatowe stanowisko kontrolera samiotarnego z upos. wedł VII stopnia służb.

(Dok. nast.)

KRONIKA MIEJSKA.

Osobiste. Powrócił z urlopu i z 16 b. m. objął czynności urzędowe p. prezes Rady Miejskiej, inż. Jan Holcgreber.

Przewodniczący Sekcji do walki z gruźlicą, dr. Seweryn Sterling, po powrocie z urlopu, objął urzędowanie.

Powrócił z urlopu i objął urzędowanie dyrektor biura Rady Miejskiej p. Paweł Rundo.

Depesza kondolencyjna Magistratu m. Łodzi. Z powodu śmierci d-ra Józefa Polaka, prezesa Towarzystwa Higienicznego, Magistrat m. Łodzi wysłał następującą depeszę kondolencyjną:

Towarzystwo Higieniczne, Warszawa. Głęboko odczuwamy śmierć ś. p. d-ra Józefa Polaka, niestrudzonego bojownika o zdrowie swego narodu i wybitnego orędownika nauki polskiej.

Szanownej Rodzinie i Towarzystwu, któremu dziesiątki lat chlubnie przewodził, przesyła wyrazy serdecznego współczucia Magistrat m. Łodzi".

Wydział Zdrowotności Publicznej Magistratu m. Łodzi reprezentował na pogrzebie d-ra Józefa Polaka prof. dr. Tadeusz Załęski, kierownik Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej.

Budowa kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstanyńskim. Dnia 8 b. m. pod przewodnictwem p. wiceprezydenta dr. Wielińskiego, odbyło się posiedzenie Magistratu, na którym m. in. omawiano sprawy, związane z rozpoczęciem budowy kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstanyńskim.

Ponieważ jedna z firm, ubiegających się o budowę, mianowicie

„Warszawska Spółka Budowlana“ nie dopełniła w ustalonym terminie warunków wadjalnych, postanowiono zerwać nawiązane z tą firmą pertraktacje i umowy z nią nie podpisywać. Jednocześnie uchwalił Magistrat powierzyć budowę czwartego bloku kolonii mieszkaniowej firmie łódzkiej „I. Tyller“, która zgodziła się uprzednio na obniżenie ceny jednostkowej budowy z 33,15 zł. do 32 zł. W ten sposób — dwa bloki kolonii budowane będą przez firmę „Krajowe Towarzystwo Budowlane“ („KATEBE“), zaś dwa pozostałe — przez firmę „I. Tyller“. Tej ostatniej powierzono również budowę pomieszczenia gospodarczego kosztem około zł. 4,800.— dla urzędników miejskich, którzy nadzorować będą roboty budowlane na Polesiu Konstanyńskim.

Wmurowanie pierwszych cegieł na kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstanyńskim. Dnia 11 b. m. na terenie budowy kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstanyńskim odbyła się piękna uroczystość wmurowania pierwszych cegieł w fundamenty domów mieszkalnych. W uroczystości tej wzięli udział: urzędujący prezydent dr. E. Wieliński, ławnik — przewodniczący Wydziału Budownictwa, R. Izdebski, sekretarz Komitetu Budowy Domów Mieszkalnych, W. Busiakiewicz, kierownik Oddziału Prasowego Magistratu, red. B. Dudziński, przedsiębiorcy budowlani oraz kierownicy robót.

Po dokonaniu aktu wmurowania cegieł w fundamenty rozpoczynanych budowli, obecni złożyli swe podpisy w dzienniku budowy, zawierającym szczegóły uroczystości. Okolicznościowe przemówienie do zebranych robotników wygłosił wiceprezydent dr. Wieliński, podnosząc m. in.,

że dotychczas łódzcy robotnicy budowlani wznosili domy i pałace jedynie dla możnych i bogatych, obecnie zaś klasa robotnicza Łodzi, dzięki inicjatywie i staraniom Magistratu, rozpoczyna wielkie dzieło budowy zdrowych i tanich mieszkań dla najbardziej ich potrzebujących — dla proletariatu. Przemówienie swe zakończył p. wiceprezydent dr. Wieliński okrzykiem na cześć klasy robotniczej m. Łodzi, podchwyconym przez zgromadzonych.

Z polecenia p. wiceprezydenta dr. Wielińskiego wszyscy robotnicy, zatrudnieni w dniu uroczystości przy budowie w liczbie około 300, otrzymali jednorazową gratyfikację zwycięstwa.

W trosce o zdrowie dzieci. W dniu 9 b. m. wysłana została przez Wydział Zdrowotności Publicznej do Sanatorium w Łagiewnikach na okres czterotygodniowy, trzecia partja dzieci, zakwalifikowanych przez Sekcję do walki z gruźlicą.

Wysłane do Sanatorium w Łagiewnikach w liczbie 60 dzieci rekrutują się z pośród najuboższych sfer pracowniczych i są leczone na koszt Magistratu m. Łodzi.

Rejestracja przedsiębiorstw na terenie m. Łodzi. Dnia 8 b. m. w Urzędzie Przemysłowym I instancji przy Magistracie m. Łodzi odbyła się konferencja z przedstawicielami organizacji przemysłowych, kupieckich i rzemieślniczych.

W konferencji wzięli m. in. udział delegaci następujących organizacji: Związek Przemysłu Włókienniczego, Krajowy Związek Włókienniczy, Zw. Wykończalni i Farbiarni, Związek właścicieli zarobkowych farbiarni i wykończalni, Stow. Kupców m. Łodzi, Zw. Przemysłu dzianego, Centralny Związek Kupców i Przemysłowców,

Tow. Rzemieślnicze „Resursa“, Stowarzyszenie Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan, Centralna Rada Rzemieślnicza, Centralne Stow. Kupców, Centralny Zw. rzemieślników żydów, Centrala drobnych kupców, Stowarzyszenie kupców i przemysłowców polskich, Stow. fabrykantów przemysłu włókienniczego.

Przedmiotem obrad była sprawa technicznego przeprowadzenia rejestracji przedsiębiorstw na terenie m. Łodzi, które powstały przed dniem 16 grudnia 1927 roku. Do rejestracji tej Urząd Przemysłowy I instancji przystępuje na mocy zarządzenia Wojewody Łódzkiego z dnia 30 lipca r. b., będącego wykonaniem reskryptu Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Ze względu na krótki okres, w którym rejestracja ma być przeprowadzona oraz ze względu na stosunkowo wysoką liczbę (około 30 tysięcy) przedsiębiorstw, które rejestracji podlegają, Urząd Przemysłowy I instancji — chcąc ułatwić zainteresowanym spełnienie tego obowiązku — wystąpił z propozycją, by formularze rejestracyjne dla członków poszczególnych związków wypełniały sekretarjaty danych organizacji na podstawie informacji i dokumentów, przedłożonych przez zainteresowanego, który podpisem swym stwierdza wiarygodność zgłoszonych danych.

Formularze te zostały opracowane przez Urząd Przemysłowy specjalnie dla celu rejestracji przedsiębiorstw i rozdane poszczególnym związkom w odpowiedniej ilości. Po wypełnieniu tych formularzy dla swych członków i załączeniu do nich dokumentów, przewidzianych w Rozporządzeniu o rejestracji, związki dopełniają za swych członków obowiązku zgłoszenia w Urzędzie Przemysłowym I instancji, gdzie otrzymają potwierdzenie odbioru zgłoszenia.

Przedstawiciele reprezentowanych na konferencji organizacji w ich imieniu propozycję tę przyjęły. Po dłuższej dyskusji, w toku której omawiano techniczne szczegóły wypełniania formularzy rejestracyjnych i składanie zgłoszeń, konferencję zamknięto.

Zaznaczyć należy, iż niestosujący się do zarządzenia o rejestracji ulegną na mocy art. 126 Ustawy o Prawie Przemysłowym karze grzywny do 1000 złotych lub aresztu do 14 dni.

Tania jatka miejska. Urząd Weterynaryjny Wydziału Zdrowotności Publicznej przystąpił do zorganizowania miejskiej sprzedarzy mięsa mniej wartościowego, czyli t. zw. taniej jatki. Tania jatka wybudowana zostanie na terenach rzeźni i odbywać się w niej będzie sprzedaż mięsa wyjałowionego (sterylizowanego) na rachunek właściciela mięsa.

Obecnie według obliczeń prowizorycznych Urzędu Weterynaryjnego ulega zniszczeniu rocznie około 240 tysięcy kłg. mięsa, z którego znaczna część po dokonaniu sterylizacji, mogła być oddana do spożycia. Mięso takie, aczkolwiek przy procesie sterylizacyjnym traci część wartości odżywczych, jednakże jako tani produkt dostępny dla rzesz najuboższych posiadać będzie poważne znaczenie dla ludności miasta.

Obowiązek meldowania o chorobach zakaźnych u zwierząt. Na mocy Ustawy o zwalczaniu chorób zaraźliwych u zwierząt (Rozporządzenie P. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 roku) powinny być zgłoszone w ciągu 24 godzin w Miejskim Urzędzie Weterynaryjnym lub w najbliższym Komisarjacie Policji wypadki następujących chorób: kściegossusz, zaraza płucna bydła rogatego, pryszczycza (jaszczur lub zaraza pyska i racic), wąglik (karbunkuł), szelestnica, zaraza dziczyny i bydła

rogatego (choroba Bollingera), gruźlica bydła rogatego (suchoty), nosaczny koni, ospa owcza, zaraza stadnicza koni, otręt koni i bydła rogatego, świerzb (parchy), wścieklizna, pomór i zaraza świń, różycza świń (czerwonka) i cholera drobiu.

Obowiązek zameldowania o zachorowaniu lub wystąpieniu objawów, uzasadniających podejrzenie zachorowania, ciąży na właścicielu, użytkowcy zwierzęcia oraz na każdym, który z tytułu wykonywania urzędu lub zawodu ma styczność ze zwierzętami.

Niewypełnienie tego obowiązku karane będzie aresztem do 6-ciu tygodni lub grzywną do 1000.— złotych. Poza tem w wypadku niezameldowania — właściciel traci prawo do uzyskania odszkodowania za padłe zwierzę.

Zachorowania na choroby zakaźne. W ciągu tygodnia od dnia 29-go lipca do 4 sierpnia włącznie, zgłoszono do Wydziału Zdrowotności Publicznej następujące wypadki chorób zakaźnych: dur brzuszny — 15 przypadków (w tygodniu poprzednim — 18 przypadków), czerwonka 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — 4 przypadki), płonica — 18 przypadków (w tygodniu poprzednim — 4 przypadki), błonica — 13 przypadków (w tygodniu poprzednim — 8 przypadków), drętewica karku — 0 przypadków (w tygodniu poprzednim — 1 przypadek), odra — 12 przypadków (w tygodniu poprzednim — 10 przypadków), róża — 0 przypadków (w tygodniu poprzednim — 8 przypadków), krztusiec — 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — 0 przypadków), gorączka połogowa — 0 przypadków (w tygodniu poprzednim — 4 przypadki), ospa wietrzna — 2 przypadki (w tygodniu poprzednim — 0 przypadków).

Z ŻYCIA MIAST POLSKICH.

POTRZEBY KREDYTOWE SAMORZĄDÓW W POLSCE.

Kredyt długoterminowy, udzielony samorządom przez Bank Gosp. Krajowego w obligacjach komunalnych, wynosił na dzień 1 stycznia 1926 r. 134.8 milionów złotych, na dzień 1 stycznia 1927 r. — 168.8 milionów zł., na dzień 1 stycznia 1928 roku — 304.4 milj. złotych, zaś na dzień 31 maja 1928 r. — 318 milionów złotych.

Z sumy tej powiaty otrzymały 46,769 tys. zł., miasta 257,882,000 zł., gminy wyznaniowe, spółki wodne i inne — 13,090 tys. zł.

Na uwagę zasługuje fakt, że przeprowadzona przez władze państwowe ankieta o potrzebach samorządów w ciągu 10-ciu najbliższych lat w dziedzinie kredytu długoterminowego wykazała, że samorzady potrzebują na ten cel 4,362,104,000 zł. Z sumy tej na elektrownie, gazownie, rzeźnie i piekarnie potrzeba 573 miliony zł., na wodociągi i kanalizację — 516 milj. zł., na komunikację (drogi, kolejki itp.) — 1.054 milj. zł., melioracje, fermy, szkoły rolnicze — 282 milj. zł., szpitale, łaźnie i t. d. — 240 milj. zł., szkoły, ochronki, domy ludowe — 798 milj. zł., inne 950 milj. złotych.

UZGODNIENIE DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW KOMUNALNYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zainicjowało szereg konferencji, poświęconych omówieniu spraw, związanych z działalnością i funkcjonowaniem przedsiębiorstw komunalnych. W tych dniach odbyła się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych konferencja przy udziale przedstawicieli zainteresowanych ministerstw,

samorządu oraz gospodarczych związków społecznych. Na konferencji tej omówiono sprawy, posiadające istotne znaczenie dla mieszkańców miast, mianowicie chodziło o ujednostajnienie robót ziemnych i nadziemnych, prowadzonych przez przedsiębiorstwa komunalne w związku z przyłączaniem nieruchomości do miejskiej sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej, elektrycznej, telefonicznej i t. d.

Stwierdzono, że przedsiębiorstwa te, przyłączając do swoich sieci nieruchomości, nie pozostają z sobą w należytych kontaktach i każde działa oddzielnie według własnego planu i projektów, co oczywiście powoduje szereg komplikacji i częstokroć konieczność ponownego prowadzenia robót podziemnych i nadziemnych.

Na konferencji stwierdzono konieczność uregulowania powyższej sprawy przez powołanie w łonie samorządów specjalnych inspektoratów technicznych, które będą miały za zadanie uzgodnienie działalności wszystkich przedsiębiorstw komunalnych, znajdujących się na terenie jednego samorządu.

Zaznaczyć należy, że z uregulowaniem tej sprawy wiąże się szereg innych spraw, jak np. celowość planów, a w związku z tem koszt robót i t. p.

Na konferencji wyłoniono komisję, której poruczono wypracowanie statutu inspektoratu dla uzgodnienia działalności przedsiębiorstw komunalnych.

SAMORZĄD STOLECZNY.

Budżet m. Warszawy na r. 1929/30.

Prace nad ułożeniem budżetu m. Warszawy na r. 1929/30 postępują

naprzód. Dotąd komisja budżetowa Magistratu zbadała 15 budżetów poszczególnych wydziałów i przedsiębiorstw miejskich. Pozostało jeszcze do rozpatrzenia 17 budżetów, nie licząc budżetu nadzwyczajnego. W porównaniu z budżetem tegorocznym budżet przyszłoroczny będzie nieco większy ze względu na wzrost uposażeń służbowych o 15 proc. i podrożenie wydatków rzeczowych o 5 procent.

Piekarnia mechaniczna.

Dnia 1 października r. b. ma być uruchomiona piekarnia mechaniczna. Produkcja dzienna wyniesie ma 50,000 kg. pieczywa, czyli około czwartej części zapotrzebowania stolicy. Początkowo projektowano, ażeby pieczywo, pochodzące z piekarni mechanicznej, było sprzedawane po znacznie niższej cenie, niż pieczywo zwykłe, ze względu na wielkie oszczędności przy wypieku. Obecnie jednak, na zasadzie dokonanej szczegółowej kalkulacji, okazuje się, że projektowane obniżenie ceny nie da się zrealizować. Wielkie koszty amortyzacji pochłona w zupełności oszczędności robocizny, wobec czego pieczywo z piekarni mechanicznej będzie kosztowało tyle, co z piekarni obecnych. Przewagą będzie jego czystość, gdyż pod względem higieny warunki wypieku będą bez zarzutu.

Żebractwo w Warszawie.

Wydział Opieki społecznej Magistratu opracował w swoim czasie projekt wprowadzenia „bonów”, sprzedawanych na cel walki z żebractwem. Bony te, rozdawane żebrakom, dawałyby im możliwość korzystania z urzędzeń opieki społecznej, ofiarodawców zaś uwolniłyby od natręctwa zawodwych pobieraczy jałmużny.

Książeczki z bonami wydrukowano i miał być zorganizowany specjalny aparat roznosicieli tych książeczek. Jednak w ostatniej chwili za-

rząd Wydziału wstrzymał wypuszczenie „bonów” na ulicę.

Nie ulega wątpliwości, że zwalczanie żebractwa może mieć skutek tylko wtedy, o ile naprawdę nie-szczęśliwi będą mogli być za okazaniem bonu zabezpieczeni. Z drugiej strony zaś należy mieć pewność, że zawodowi, notoryczni żebracy znajdują miejsce przymusowej pracy, lub na przypadek niezdolności do pracy przytułek. Tymczasem budżet Wydziału nie daje gwarancji, aby miasto mogło się zdobyć na wybudowanie i urządzenie odpowiednich instytucyj. Opieka społeczna nie uzyskała nic z pożyczki amerykańskiej, albowiem pieniądze z tej pożyczki poszły wyłącznie na przedsiębiorstwa rentujące. To też akcja zwalczania żebractwa musi poczekać aż do chwili uzyskania kredytów na budowę domów pracy zarobkowej, przymusowej i przytułków, które pomieściłyby od 3 do 4000 osób, gdyż tylu żebraków liczy Warszawa.

Rysopis ulic warszawskich.

Wydział Techniczny Magistratu wprowadza inowację. Mianowicie, utworzona ma być biblioteka, składająca się z ksiąg, z których każda zawierać będzie „metrykę” dokładną ulicy. Każda ulica będzie miała własną ewidencję. W książce na początku będzie dokładny plan ulicy, sporządzony na podstawie ostatnich pomiarów. Będą wskazane linje kanalizacyjne, kable i t. d.; wszelkie nowe roboty będą następnie do księgi wpisywane. Zmiana bruku lub oświetlenia znajdzie w księdze odpowiedni zapis.

KRAKÓW.

Między Jaworzniem a Krakowem zawarty został kontrakt w sprawie dostawy prądu dla m. Krakowa. Kontrakt ten obowiązywać ma na lat 16-cie, może być jednak rozwiązany

po latach 7-miu. Gmina m. Krakowa pobierać będzie rocznie 21 milionów kilowato-godzin prądu, po cenie 5,9 grosza za kilowato - godzinę. W razie, gdyby gmina zużywała ponad 21 milionów kWh, cena za kWh obniżona będzie do 5,2 gr.

LUBLIN.

Według danych statystycznych, dotyczących wzrostu ludności m. Lublina w ciągu ostatnich lat 68, tempo tego wzrostu jest b. szybkie. Gdy w r. 1860 Lublin liczył zaledwie 20,000 mieszkańców, w r. z. liczył 111,589, obecnie zaś ma ich około 116,000.

SKIERNIEWICE.

Budowa pawilonu dla chorych zakaźnych przy szpitalu miejskim św. Stanisława w Skierniewicach, będzie ukończona w roku bieżącym. Dla wykonania pozostałych robót, miejscowy sejmik powiatowy postanowił zaciągnąć pożyczkę długoterminową 120,000 zł., w Banku Gospodarstwa

Krajowego. Pożyczka ta będzie spłacana z sejmikowego podatku inwestycyjnego.

Nowy pawilon będzie zaopatrzony w urządzenia według najnowszych wymagań nowoczesnych: będzie miał 25 łóżek, niezbędne ubikacje i mieszkanie dla lekarza. Plac 2-morgowy z przyległego pola pod budowę pawilonu ofiarował tutejszy zarząd szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego.

OGŁOSZENIE

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Łodzi Nr. 68 wciągnięto dn. 16 czerwca 1928 roku przy firmie „Bank Spółdzielczy przy stowarzyszeniu właścicieli nieruchomości m. Łodzi z ograniczoną odpowiedzialnością”, następujący wpis: Na mocy protokołu walnego zgromadzenia z dn. 8 marca 1928 roku, zwołanego w drugim terminie Bank spółdzielczy został rozwiązany, a na mocy protokołu komisji likwidacyjnej z dn. 10 maja 1928 roku zlikwidowany.

MUZEUM MIEJSKIE

w Łodzi, Piotrkowska 91.

Otwarte codziennie (prócz poniedziałków) od godziny 10-ej do godz. 14-ej i od godz. 16-ej do godz. 19-ej.

W niedziele i święta od godziny 15-ej do godziny 18-ej

Wstęp: dla dorosłych 20 groszy, dla młodzieży 10 groszy.